

UNELE ASPECTE METODOLOGICE/DIDACTICE CE ȚIN DE PRACTICILE DE NIVELUL I ȘI PRACTICILE DE NIVELUL II

CUȘCĂ Valentin, dr., conf. univ.

Summary

The author touches upon the theory of the policies of level I (sensorial) and level II (abstract) and their application in education. So, education, similar to philosophy and arts, creatively shapes the character within the human values. Educational process is an antinomic phenomenon (freedom of the person) natural, social, limited by the restrictive regulations that the human has to conform to.

Concepția modernă de practici de nivelul I și nivelul II are anumite similitudini cu viziunea filosofică anterioară care diviza fenomenul, procesul cunoașterii în două nivele – sensibile/nemijlocite, realizate cu ajutorul senzației, percepției și reprezentării și abstracte/mijlocite, realizate cu ajutorul limbajului.

Teoria practicilor de nivelul I și nivelul II este ancorată în tradiția fenomenologică. Astfel, este considerată practica de nivelul I fenomenul complex care presupune prezența întrupată a unui organism viu și conștient într-un mediu, o serie de deprinderi cognitive, dar și corporale, afective, cum ar fi capacitatea de a te apropia și distanța de obiecte, de a focaliza privirea pe ele. Astfel, percepția nu e ceva ce se întâmplă „în creier”, ci „în lume” și „în trup”. Este o abordare sensori-motorie cu privire la percepție și conștiință. Într-o atare viziune, atât percepția sensibilă este „în lume” (reflectă realitatea), cât și conștiința e întrupată și e în lume. Așa se constituie *practica cunoașterii* ca o relație dialectică dintre realitate și „întruparea” ei în forme sensibile/percepții și conștiință (redată prin limbaj).

În aceeași manieră fenomenologică, autorul [II] descrie felul comun în care omul este în lume. Interacționăm cu un mediu în care lucrurile ne par de la sine înțelese, pentru că ne-am deprins cu ele. Un scaun sau un mâner de ușă sunt pentru noi *unelte* pe care le utilizăm în vederea anumitor scopuri și cărora nu le acordăm atenție *în calitate de obiecte*, ci doar ca elemente într-un sistem pe care le privim în funcție de relevanța pe care o au ele pentru noi. Majoritatea activităților pe care le desfășurăm în acest mediu sunt *organizate*, adică presupun o serie de deprinderi de ordin corporal și cognitiv, dar de care, iarăși, nu suntem conștienți la modul explicit și cărora, de obicei, nu le acordăm nici o atenție.

Practicile de nivelul II scot „la lumină” (tematic) modul nostru de a fi în lume pentru a le *contempla/sesiza*. Cele mai relevante la acest capitol sunt filosofia și arta. În acest sens toți oamenii sunt „filosofi” și „artiști”, se manifestă astfel pentru că au reflecții asupra lumii și au un anumit gust estetic. Această practică evident este bazată pe utilizarea sistemului II de comunicare – *limbajul*.

Relația dintre practicile de nivelul I și nivelul II reprezintă o *chestionare* și o *reorganizare* similară relației dintre vorbire și scriere. Scrierea e bazată pe vorbire și apare *datorită* ei, pe *fundalul*, dar sfârșește prin a o reorganiza: concepția pe care o avem acum despre limbaj e influențată de scris. Scrisul ne oferă o imagine a limbajului și a regularităților acestuia, ne face conștienți de cuvinte ca având o structură anumită, de fraze, ca respectând reguli sintactice etc.

Și prin scris, limbajul se transformă el însuși. Astfel scrisul este o practică *reorganizațională* care *lucrează* asupra vorbirii.

Într-o manieră similară funcționează filosofia și arta. Adică ele sunt *unelte* pe care nu le putem utiliza, nu au nici un conținut practic, sunt inutile, spre deosebire de alte domenii cum sunt fizica, matematica sau economia. Imaginile artistice (modelul arhitectului, un tablou etc.) îți sugerează ceva, dar nu le poți utiliza practic, ele sunt separate de viață. Este ceva similar cu bisericile ca spațiu religios în care se poate întâmpla autotransformarea, dar poate să nu se întâmple nimic.

Astfel, filosofia și arta ca practici de nivelul II au funcția de a ne prezenta pe noi nouă înșine. Ele ne fac conștienți de ceea ce suntem în mod obișnuit. Prin aceasta ele ne oferă resursele pentru a ne schimba sau chiar ne schimbă, indiferent dacă o vrem sau nu.

În context educațional/didactic, practicile de nivelul I și nivelul II conlucrează, generând acțiuni formative care se materializează în finalități educaționale și competențe.

Desigur este vorba atât de o *educație naturală* privită ca o coexistență a naturii nealterate cu producțiile spiritului uman, cât și a educației condiționate social. Dacă idealul educației naturale este libertatea totală a individului, cel al educației sociale este conformitatea, indispensabilă apartenenței la grup.

Idealul educațional este produsul unei viziuni filosofice care sistematizează unele valori sociale (etice, estetice, cognitive, familiale, etc.) și se concentrează într-o axiologie a educației.

Desigur că și cultura/arta influențează sfera educației. Prin educație, ființa umană trebuie să acceadă de la starea de natură la starea de cultură. Cultura nu se limitează la cunoaștere, înseamnă depășirea acesteia prin creație. Educația constituie un vehicul al culturii, în toate formele sale de manifestare, atât prin transmiterea cunoașterii, cât și prin construirea cadrului de manifestare a potențialului creativ al celor educați.

În lucrarea *Critica puterii de judecare* (1790) filosoful Im. Kant abordează problemele de estetică. Frumosul artistic este strâns legat de alcătuirea naturii, în special când aceasta dă prilejul senzației de sublim. „Frumos” în sens estetic este ceea ce se contemplă cu o satisfacție dezinteresată, lipsită de intenție sau scop personal, în forma sa cea mai pură. Estetica lui Kant pornește de la o problemă fundamentală, pe care el a formulat-o în mai multe feluri, dându-i uneori structura unei „antinomii”. Conform „antinomiei gustului”, judecata estetică pare să fie în conflict cu ea însăși: ea nu poate să fie estetică (o expresie a unei experiențe subiective) și în același timp o judecată (pretinzând acord universal). Și totuși oamenii, numai în virtutea raționalității lor, sunt dispuși să emită astfel de judecăți. Pe de o parte, un anumit obiect le produce o senzație de plăcere, o plăcere imediată, care nu se bazează pe o conceptualizare a obiectului sau pe o cercetare a cauzei, scopului sau alcătuirii acestuia. Pe de altă parte, ei își exprimă plăcerea sub forma unei judecăți, vorbind despre „frumusețe ca și cum ar fi o proprietate a obiectului”, reprezentând astfel plăcerea pe care o resimt ca fiind valabilă în mod obiectiv. Atitudinile, sentimentele și judecățile noastre sunt numite estetice tocmai pentru motivul că au o legătură directă cu experiența. Prin urmare, nimeni nu poate să judece asupra frumuseții unui obiect pe care nu l-a văzut sau nu l-a auzit niciodată. Numai experiența este aceea care face posibilă întotdeauna o judecată estetică, ci nu gândirea conceptuală, astfel că orice factor care alterează experiența unui obiect alterează și semnificația sa estetică (de aceea poezia nu poate fi tradusă fără a pierde ceva din frumusețea originală).

Noțiunea centrală a limbajului pedagogic – educația – este și una dintre cele mai puțin conturate concepte. Limbajul pedagogic este departe de limbajul științific, în sensul restrictiv al termenului. Ceea ce se reproșează discursului pedagogic sunt inconsistența și incoerența semantică, nivelul descriptiv al enunțurilor și incapacitatea de a accede la explorarea științifică (formularea de teorii). Doar cu condiția acceptării unui statut special al științelor socioumane, se poate lua în discuție statutul de știință a pedagogiei.

Reconsiderarea statutului disciplinei nu rezolvă de la sine problema ambiguității și a confuziilor terminologice; trebuie să recunoaștem o anumită rămânere din punct de vedere epistemologic în urmă a pedagogiei în raport cu alte discipline. Ambiguitățile semantice ale pedagogiei se datorează în parte specificului limbajului pedagogic; nici o altă disciplină nu dispune de o terminologie cu o circulație atât de mare în limbajul uzual.

Întâlnirea cu conceptele pedagogice pare multora o reîntâlnire cu ceea ce este deja cunoscut. Acest „deja cunoscut” acționează ca un obstacol epistemologic nu doar asupra individului, ci și în interiorul disciplinei, încetinind evoluția conceptelor și favorizând amalgamarea sensurilor.

Toată lumea vorbește despre educație, dar accepțiunea conceptului diferă de la autor la autor. Unii analiști afirmă că această stare de fapt nu se datorează nici pedagogiei, nici pedagogilor, ci se explică prin interese diferite, parțial mascate, ale unor grupuri diverse sau a unor promotori de concepte de viață diferite.

Astfel putem conchide că sfera educației este un domeniu în care practicile de nivelul I și nivelul II lucrează eficient având obiective didactice formative – creând personalitatea umană, schimbând-o și transformând-o permanent.

Bibliografie

1. Cioclea, Emilia, *Adevăr și cunoaștere în raționamentul critic*, Iași, 2009.
2. Halva, Noe, *Unele stranii: arta și cultura umană*, 2015.